

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๔/๓๗๓๔

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๖ มีนาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับ “การแก้ไขปัญหาการจัดการที่ดินทำกินของเกษตรกร” และ “การแก้ไขปัญหาลิทธิที่อยู่และที่ดินทำกิน”

เรียน เลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ นร ๑๑๑๗/๑๙๕๖

ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๓

๒. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๔/๑๘๒๖๓

ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือคณะกรรมการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการประกอบอาชีพและที่อยู่อาศัย
ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๑๐๔.๓๓/๑๕๓ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

ตามที่ได้เสนอเรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติเกี่ยวกับ “การแก้ไขปัญหการจัดการที่ดินทำกินของเกษตรกร” และ “การแก้ไขปัญหาลิทธิที่อยู่
และที่ดินทำกิน” ไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะกรรมการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการประกอบอาชีพและที่อยู่อาศัยได้เสนอ
ความเห็นมาเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือ
ที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๔ รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะ
ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และรับทราบความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการ
ของคณะกรรมการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการประกอบอาชีพและที่อยู่อาศัย โดยให้
คณะกรรมการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการประกอบอาชีพและที่อยู่อาศัย รับผิดชอบประสาน
การติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อรายงานให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างเป็นระบบ
และต่อเนื่อง และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่
๗ ธันวาคม ๒๕๕๓ ด้วย

/จึงเรียนมา ...

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ได้แจ้งให้คณะกรรมการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ
เพื่อการประกอบอาชีพและที่อยู่อาศัยทราบด้วยแล้ว ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้เผยแพร่ความเห็น
และข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พร้อมความเห็นและผลการพิจารณา
ของคณะกรรมการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการประกอบอาชีพและที่อยู่อาศัยทางเว็บไซต์
ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบ และขอขอบคุณสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติที่ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี

ขอแสดงความนับถือ

(นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

15 มิ.ย. 2548

สำนักบริหารการประชุมคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๔๐ ๕๐๐๐ ต่อ ๓๒๘

โทรสาร ๐ ๒๒๔๐ ๕๐๖๔

[NI-๔๘-๓-๐๐๗-๐๑๙]

14 มิ.ย. 2548
รับ
11 มิ.ย. 48
11 มิ.ย. 48
16 มิ.ย. 48

เรื่อง รายงานผลการพิจารณา / ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี
กรณีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้คำปรึกษา/ข้อเสนอแนะ/ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี
ตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓
เรื่อง การแก้ไขปัญหาการจัดการที่ดินทำกินของเกษตรกร และ การแก้ไขปัญหาสิทธิที่อยู่และที่ดินทำกิน

ด้วยสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ให้คำปรึกษา/ข้อเสนอแนะ/ความเห็น
ต่อคณะรัฐมนตรี เรื่อง การแก้ไขปัญหาการจัดการที่ดินทำกินของเกษตรกร และ การแก้ไขปัญหาสิทธิ
ที่อยู่และที่ดินทำกิน ซึ่งคณะอนุกรรมการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการประกอบอาชีพและที่อยู่อาศัย
ได้พิจารณาเสนอความเห็นและผลการดำเนินการต่อความเห็นของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติดังนี้

๑. ประเด็นความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑.๑ ประเด็นการแก้ไขปัญหาการจัดการที่ดินทำกินของเกษตรกร

๑.๑.๑ ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ

๑.๑.๑.๑ ต้องกำหนดนโยบายการบริหารจัดการที่ดินให้เป็นวาระ
แห่งชาติ

๑.๑.๑.๒ เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินที่มีการทับซ้อนระหว่างที่ดิน
ทำกินของประชาชนกับเขตพื้นที่สงวนหวงห้ามต่าง ๆ โดยให้มีกระบวนการใน การดำเนินงาน ดังนี้

(๑) สำรวจและจำแนกแนวเขตพื้นที่ต่าง ๆ ให้ชัดเจน

(๒) ดำเนินการปักหลักเขตที่ดินอย่างถาวร เพื่อให้มี
แนวเขตที่เห็นได้ชัดเจน

(๓) เร่งออกเอกสารรับรองสิทธิในที่ดินประเภทต่าง ๆ
ที่ปักหลักเขตแล้วปักหลักเขตแล้ว

๑.๑.๑.๓ ต้องจัดสรร จัดหาที่ดินทำกินให้กับเกษตรกร คนไร้ที่ดินทำกิน
คนที่มีที่ดินทำกินไม่เพียงพอ และผู้ต้องการทำการเกษตรกรรมอย่างแท้จริง

๑.๑.๑.๔ ต้องเร่งกำหนดแผนผังการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่ดินที่ชัดเจน

๑.๑.๑.๕ มาตรการในการพัฒนาและการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

(๑) สร้างมาตรการจูงใจทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมให้กับ
เกษตรกรและผู้อยู่ฐานเกษตรกรรม

(๒) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ อย่างครบวงจร

(๓) ตรากฎหมายคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม

(๔) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลทางการเกษตรอย่างเป็นองค์รวม

(๕) ควบคุมและติดตามการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่มีอยู่
อย่างจำกัด ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๑.๑.๑.๖ จัดระบบการถือครองที่ดินให้เกิดความเป็นธรรม

(๑) ต้องมีมาตรการจัดเก็บภาษีที่ดินในอัตราภาษีก้าวหน้า

(๒) ตรากฎหมายกำหนดสิทธิการถือครองที่ดิน สำหรับ

บุคคลทั่วไปและนิติบุคคล

(๓) จัดตั้งธนาคารที่ดิน เพื่อดำเนินการรับซื้อที่ดิน

๑.๑.๑.๗ เตรียมความพร้อมด้านบุคลากร

(๑) บุคลากรภาครัฐ ต้องได้รับการพัฒนาให้มี ความรอบรู้ และเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานที่รวดเร็ว ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

(๒) บุคลากรภาคเกษตร ต้องได้รับการสนับสนุนและ ส่งเสริมอาชีพเสริม

๑.๑.๒ ด้านระเบียบและกฎหมายต่าง ๆ

๑.๑.๒.๑ ปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ดินทุกฉบับ เพื่อให้เกิดความ เหมาะสม เป็นธรรมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

๑.๑.๒.๒ ปรับปรุงระเบียบและวิธีการบริหารจัดการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีความคล่องตัว ตามความเป็นจริงของสถานการณ์

๑.๑.๒.๓ การบังคับให้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ต้องเป็นไปอย่าง เคร่งครัด เป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ โปร่งใส และตรวจสอบได้

๑.๑.๓ ด้านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

๑.๑.๓.๑ ต้องเปิดโอกาส ส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนและ เกษตรกรเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดิน

๑.๑.๓.๒ ต้องมีการสำรวจและจัดทำประชาพิจารณ์ หรือประชาปรีक्षा เพื่อรับฟังความคิดเห็น ก่อนเริ่มโครงการของภาครัฐที่มีผลกระทบต่อเกษตรกรและชุมชนในพื้นที่

๑.๒ ประเด็นการแก้ปัญหาสิทธิที่อยู่และที่ดินทำกิน

๑.๒.๑ รัฐควรทบทวนแผนแม่บทในทุกระดับโดยคำนึงถึงสิทธิและประโยชน์ สูงสุดทางเศรษฐกิจและสังคม ควบคู่กับหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรที่ดินทรัพยากรธรรมชาติ และการจัดการ สิ่งแวดล้อม

๑.๒.๒ รัฐต้องแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งใน ที่ดินทำกินภาคประชาชน

๑.๒.๓ การจัดการปัญหาการถือครองที่ดินและที่ทำกินในเขตที่ดินสงวนหวงห้าม

๑.๒.๓.๑ กรณีที่ดินที่ราษฎรเข้าไปทำกินก่อนมีการประกาศเป็นเขต ที่ดินสงวนหวงห้าม

(๑) การมีสิทธิในที่ดินทำกินเพื่อเลี้ยงชีพมีความสำคัญต่อความมั่นคงทางสังคมของประเทศ จึงจำเป็นที่รัฐพึงจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ประชาชนที่ไร้ที่ทำกิน เนื่องจากกรณีดังกล่าวในสถานที่และจำนวนที่เหมาะสมตามศักยภาพ และสมรรถนะของที่ดินพื้นที่นั้น ๆ ทั้งนี้เพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการจัดระเบียบการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่า

(๒) ปัญหาเกี่ยวกับหลักฐานกรรมสิทธิ์ที่ดิน หรือการถือครองที่ดิน อันเกิดจากการประกาศทับซ้อนที่ทำกินของราษฎร รัฐควรเร่งรัดตรวจสอบสิทธิให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว ทั้งนี้รัฐควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้สอบสิทธิโดยการนำพยานหลักฐานอื่น ๆ อาทิเช่น ตอไม้ พันธุ์ไม้ มาสอบสิทธิได้ไม่ใช่ว่าจากภาพถ่ายทางอากาศเพียงอย่างเดียว

๑.๒.๓.๒ กรณีที่ดินที่ได้มีการประกาศเป็นเขตที่ดินสงวนหวงห้ามแต่มี การเข้าไปถือครองใช้ประโยชน์ภายหลัง

(๑) ที่ดินของรัฐหรือสาธารณะหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบควรดูแลอย่างทั่วถึงและจริงจัง หากมีการบุกรุกควรรับดำเนินการแก้ไขโดยเร็วเพื่อมิให้เกิดปัญหาเรื้อรัง และยากในการแก้ไข

(๒) รัฐต้องให้ความสำคัญ สนับสนุนงบประมาณ แก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการปักหลักและป้ายประกาศเขตพื้นที่สงวนหวงห้ามที่อยู่ในความรับผิดชอบ ให้ชัดเจน

(๓) การปักหลักเขตและป้ายประกาศที่ดินของรัฐ ให้ประชาชนได้รับรู้โดยทั่วกันพร้อมทั้งใช้มาตรการการเข้มงวดบังคับใช้กฎหมาย เพื่อมิให้มีการบุกรุกที่ดิน สาธารณะ

(๖) เร่งรัดเจ้าหน้าที่ให้รับผิดชอบ และดำเนินการ ปักหลักเขตและป้ายประกาศที่ดินของรัฐอย่างเคร่งครัด

๑.๒.๔ มาตรการป้องกันการรุกรานเขตที่ดินสงวนหวงห้าม

๑.๒.๔.๑ การแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินทำกินภาครัฐต้องมีนโยบาย และมาตรการที่ชัดเจนและต่อเนื่อง พร้อมทั้งการกำกับดูแลการแก้ไขปัญหาย่างใกล้ชิด ในการประกาศเขต เป็นที่ดินของรัฐควรมีการสำรวจพื้นที่ก่อน และรับฟังเสียงประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องรับผิดชอบ ตรวจสอบ ติดตาม และป้องกันเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในมาตรการป้องกันการบุกรุกที่ดิน อีกทั้งการให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไข เพื่อให้เกิดความร่วมมือบนหลักการและเหตุผลที่ถูกต้อง ตลอดจนผลประโยชน์ของสาธารณชน

กระบวนการ รูปแบบและวิธีดำเนินการต่าง ๆ ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาคือพิพาทอันเกี่ยวกับสิทธิที่ดินทำกิน การอนุรักษ์และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ การแก้ไขปัญหาลำน้ำและการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า ควรใช้แนวทางสันติวิธี โดยไม่เลือกปฏิบัติควรละเว้นการใช้กำลังและอำนาจ เน้นการมีส่วนร่วมและการรับผิดชอบต่อสังคม ยึดถือและปฏิบัติตามหลักการที่ตกลงกันได้ สุดท้ายทุกคนต้องเคารพและอยู่ใต้กฎหมายอย่างเท่าเทียม

๑.๒.๔.๒ การตั้งคณะกรรมการร่วมหลายฝ่ายเพื่อตรวจสอบสิทธิการถือครองที่ดินในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งสิทธิการถือครองที่ดินของนายทุนที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และเปิดเผยเอกสารที่ดินที่มีปัญหาในเรื่องดังกล่าว หากไม่ถูกต้อง ให้มีการเพิกถอนเอกสารสิทธิ

๑.๒.๔.๓ รัฐควรทบทวนการจัดระเบียบและระบบข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิที่อยู่และที่ดินทำกินให้สมบูรณ์และชัดเจน เพื่อให้สาธารณชนเข้าไปตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในข้อมูลได้โดยสะดวก และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องได้ทราบโดยทั่วกัน เพื่อป้องกันมิให้เกิดความไม่เข้าใจระหว่างกัน ส่วนแนวเขตที่ดินของรัฐ ควรมีลักษณะถาวร ที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงโยกย้ายได้อาทิเช่น ตั้งเสา ทำป้าย ทำถนน ฯลฯ

๒. คณะอนุกรรมการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการประกอบอาชีพและที่อยู่อาศัยพิจารณาแล้ว เห็นชอบด้วยกับข้อเสนอของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยสรุปได้ดังนี้

๒.๑ ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ

คณะอนุกรรมการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการประกอบอาชีพและที่อยู่อาศัยได้ร่วมกับหน่วยงานจัดที่ทำกินบูรณาการจัดทำแผนงาน/โครงการที่จะดำเนินการจัดที่ทำกินให้กับราษฎรอย่างเป็นธรรมและถูกต้อง โดยขณะนี้ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบและหาข้อยุติเกี่ยวกับแนวเขตและการทับซ้อนกันของพื้นที่ดำเนินการให้เกิดความชัดเจน และทันต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปให้เสร็จสิ้นโดยเร็วโดยเร็วโดยยึดถือข้อมูลที่ปรากฏข้อเท็จจริงในพื้นที่เป็นบรรทัดฐานในการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินบนพื้นฐานความถูกต้องและยอมรับของทุกฝ่าย ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๒.๒ ด้านระเบียบและกฎหมายต่าง ๆ

ภายใต้คณะอนุกรรมการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการประกอบอาชีพและที่อยู่อาศัย มีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดที่ทำกิน ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะต้องปฏิบัติตามแนวทางและระเบียบ ที่ดูแลรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ ทำให้เกิดความล่าช้าในการสนองตอบนโยบายของรัฐ ดังนั้น เพื่อให้การจัดที่ทำกิน เกิดความเป็นธรรม และแก้ไขความยากจนได้อย่างแท้จริง จึงควรต้องปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับที่ดินทุกฉบับของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมถูกต้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้

๒.๓ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

คณะอนุกรรมการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการประกอบอาชีพและที่อยู่อาศัย เห็นว่าตามที่หน่วยงานจัดที่ทำกินมีแผนงาน/โครงการเกี่ยวกับการจัดที่ทำกินการแก้ไขปัญหาการถือครองในการทำประโยชน์ของราษฎร หรือโครงการของภาครัฐที่มีผลกระทบต่อเกษตรกรและชุมชนในพื้นที่ ควรจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วย พร้อมทั้งควรต้องเปิดโอกาสในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินด้วย

คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๘ รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการจัดการที่ดินทำกินของเกษตรกรและการแก้ไขปัญหาสิทธิที่อยู่และที่ดินทำกิน และรับทราบความเห็นผลการพิจารณา และผลการดำเนินการของคณะอนุกรรมการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการประกอบอาชีพและที่อยู่อาศัยรับผิดชอบประสานการติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อรายงานให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ ด้วย

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๘

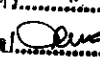

(นายบรรศักดิ์ อวรรณโณ)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

15 ส.ค. 2548

CK-1_007/013

รอง.สคร. 14 ส.ค. 2548
ผอ.สช.
ผอ.กลุ่ม สกท. 11 มี.ค. 48
ขาด 25/12 11 มี.ค. 48
ผู้พิมพ์